

GEMEENTELIJK RIOLERINGSPLAN

2017-2020

-HOOFDDOCUMENT-

Gemeentelijk Rioleringsplan

Hof van Twente 2017-2020

Hoofddocument

projectnummer 0408091

Auteurs

██████████ ██████████
██████████ ██████████

Opdrachtgever

Gemeente Hof van Twente
Postbus 54
7470 AB GOOR

Inhoudsopgave

	Blz.	
1	Inleiding	1
1.1	Doelstelling verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)	1
1.2	Opbouw, status en proces	2
1.3	Leeswijzer	3
2	Wat moeten wij? De verplichtingen	4
2.1	Gemeentelijke watertaken in Nederland	4
2.2	Afspraken, taken en verplichtingen gemeente Hof van Twente	4
2.3	Samenwerken	5
2.4	Omgevingswet	6
3	Waar staan wij? Een blik op de huidige situatie	7
3.1	Evaluatie GRP 2013-2016	7
3.2	De resultaten van de nulmeting op hoofdlijn	8
4	Wat vinden wij belangrijk? Prioriteiten en (beleids)keuzes	10
4.1	Visie op de gemeentelijke watertaken	10
4.1	Van nulmeting en visie naar ambitie	11
4.1.1	Ambitie stedelijk afvalwater	12
4.1.2	Ambitie afvloeiend hemelwater	14
4.1.3	Ambitie grondwater	17
5	Wat betekent dit? Financiën en organisatie	19
5.1	Lasten	19
5.2	Consequenties voor de rioolheffing	20
5.3	Personele consequenties	22
6	Wat spreken wij af? Advies, besluitvorming, operationalisering	23
6.1	Ambtelijk advies	23
6.2	Bestuurlijke besluiten	23
6.3	Reacties externen	23
6.4	Vaststelling en bekendmaking GRP	24

1 Inleiding

Sinds de komst van riolering begin 1900 is de hygiëne van de Nederlandse huishoudens met sprongen vooruit gegaan. Het milieu is gebaat bij het bestaan van de huidige rioleringszorg. Nog niet zo lang geleden werd afvalwater namelijk nog rechtstreeks geloosd op sloten, vijvers, beken of zakputten. Al het vuile afvalwater wordt nu gezuiverd voordat het geloosd wordt.

Gemalen, drainage, sloten en greppels hebben tot doel het verwerken van (afval)water waarvan men zich wil ontdoen. Op een zodanige wijze dat dit geen problemen veroorzaakt. Al deze voorzieningen hebben dan ook een belangrijke functie in het dagelijkse leven:

- Ze beschermen de volksgezondheid;
- Ze houden het oppervlaktewater en de bodem schoon;
- Ze zorgen voor droge voeten en voorkomen wateroverlast.

De gemeentelijke watertaken

De zorgplichten voor stedelijk afvalwater, overtollig hemelwater en grondwateroverlast zijn voor de gemeente wettelijke plichten. De gemeente heeft echter bij de invulling van deze zorgplichten de beleidsvrijheid de aanpak te kiezen wat zij, gelet op de lokale omstandigheden, het meest doelmatig en kostenefficiënt vindt. Er is dus ruimte voor ambitiekeuzes.

Bij de vaststelling van het vGRP 2013-2016 heeft de gemeenteraad besloten de rioleringszorg uit te voeren op **adequaat niveau in 2020**. Dit houdt in dat in 2020 de voorzieningen functioneren op het basisniveau (voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder). Door voortschrijdend inzicht, beleidsveranderingen, wet- en regelgeving is het nodig de ambities en de invulling van de zorgplichten op accenten te wijzigen. Dit GRP houdt daarmee rekening.

Rioolheffing

De uitvoering van de rioleringszorg wordt bekostigd vanuit de rioolheffing die door de burgers van de gemeente wordt betaald. Voor 2017 is het jaarlijkse tarief vastgesteld op € 307,70. Van belang is dat de rioleringszorg en de watertaken serieus en efficiënt worden ingevuld en uitgevoerd. Dit voorkomt direct grote nadelige gevolgen voor de volksgezondheid en de onnodige hoge lokale lasten voor de burgers.

1.1 Doelstelling Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)

Sinds 1995 zijn gemeenten verplicht (Wet milieubeheer) een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) op te stellen. Het huidige vGRP is opgesteld voor de planperiode 2013 tot en met 2016. Voorliggend GRP 2017-2020 vervangt bij vaststelling het vGRP 2013-2016.

Het GRP geeft inzicht in de omvang, het functioneren en de kwaliteitstoestand van de voorzieningen. Het GRP beschrijft de beleidskaders en de activiteiten voor de inzameling, transport en verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater voor de periode 2017- 2020. Het GRP bevat ook de visie op de gemeentelijke watertaken voor de lange termijn (2030) en de bekostiging hiervan vanuit de rioolheffing.

Het GRP beantwoordt de vragen "waar sta ik?", "wat moet ik?", "wat wil ik?" en "wat spreek ik af?" voor de invulling van de gemeentelijke watertaken. In het gehele traject staat de vraag "**wat merken de burgers ervan?**" centraal.

1.2 Opbouw, status en proces

Opbouw

Dit GRP heeft dezelfde opbouw als het vGRP 2013-2016. De ambities voor de periode tot en met 2020 zijn vastgelegd. Dit GRP brengt geen relevante wijzigingen aan in de ambities; het is een actualisatie van het huidige GRP.

Proces

De ambtelijke voorbereiding en uitwerking is verzorgd door een projectgroep, bestaande uit medewerkers van de gemeente Hof van Twente, het waterschap Rijn en IJssel, het waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel, Vitens en Antea Group.

Het vGRP 2013-2016 is geëvalueerd en leerpunten hieruit zijn benoemd. De raad is in juni 2015 geïnformeerd over de stand van zaken met de Notitie 'Evaluatie Uitvoering vGRP'.

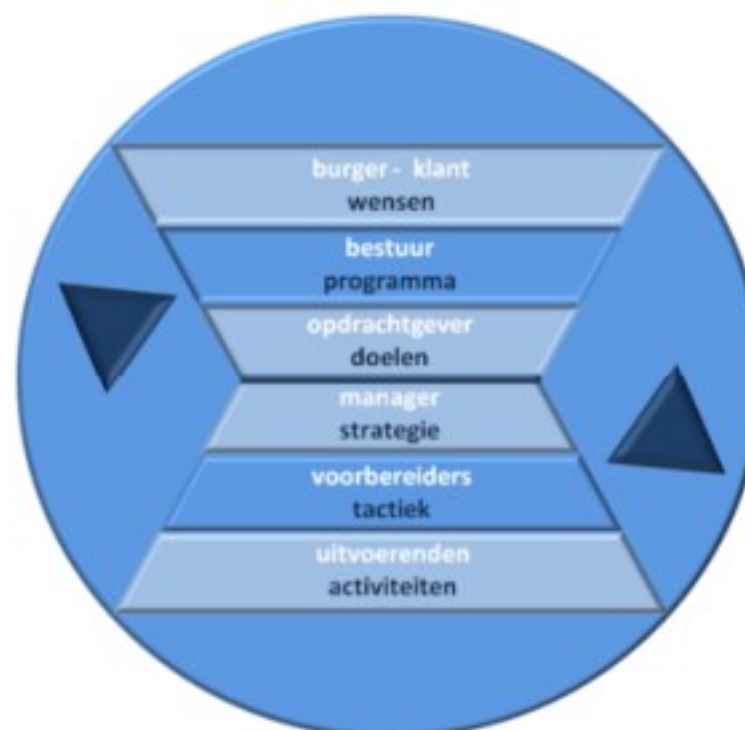
De huidige situatie is in beeld gebracht, de nulmeting is gereed. In het proces wordt de Raad in mei 2017 om haar mening gevraagd, waarin de bevindingen uit de nulmeting en een aantal scenario's voor mogelijke beleidskeuzes zijn voorgelegd.

De prioriteiten voor de komende planperiode zijn geformuleerd, inclusief de consequenties voor de rioolheffing. Dit heeft geresulteerd in voorliggende versie van het GRP.

Status

Het ontwerp-GRP is in de periode van 8 februari tot 8 maart 2017 voor inspraak ter inzage gelegd voor betrokken partijen waaronder waterschappen, burgers en belanghebbenden. Ingebrachte reacties zijn beoordeeld en verwerkt in het definitieve GRP.

Op 9 mei 2017 heeft de Raad in de openbare vergadering het GRP voor vastgesteld. Na vaststelling is het GRP bekendgemaakt in de media en aangeboden aan de waterschappen, de provincie en de inspecteur van de Volksgezondheid.

1.3 Leeswijzer

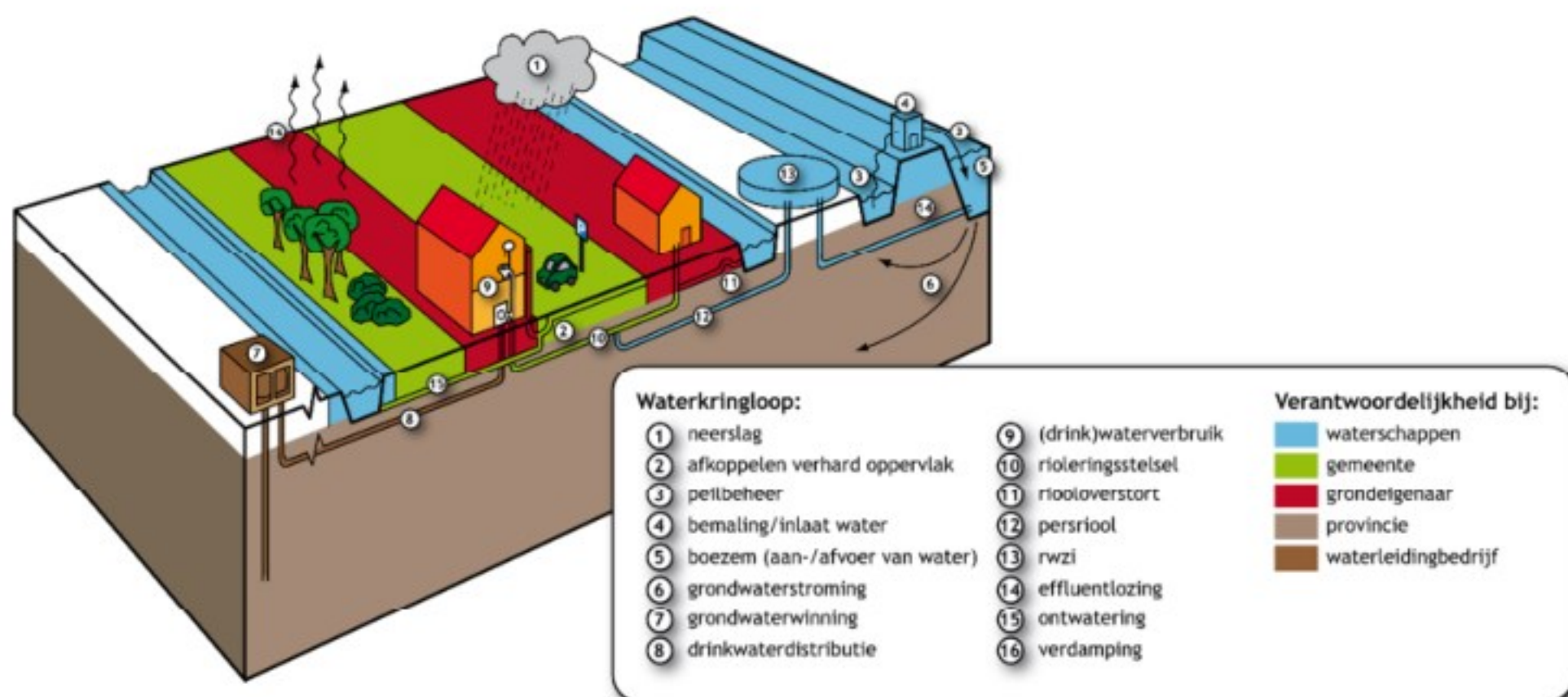
Voorliggende rapportage betreft het hoofddocument. Hierbij hoort een Achtergronddocument met detailinformatie over de gemeentelijke watertaken voor de vaktechnici inclusief een overzicht van projecten. Dit hoofddocument is ingedeeld aan de hand van de volgende lijn:

Wat moeten wij? (H2)	Bij de invulling van de gemeentelijke watertaken gelden wetten, regels en bestaande afspraken. De taakstellingen en verplichtingen die hieruit voortvloeien zijn deels bepalend voor de invulling van de scenario's.
Waar staan wij? (H3)	Voor de bepaling van ambities en toekomstige projecten en onderzoeken is een evaluatie van het vGRP 2013-2016 uitgevoerd. Met een nulmeting is de kwaliteit van het gemeentelijke (riool)waterbeheer vastgesteld. Een analyse van de werkelijke gemaakte kosten geeft inzicht in de totale jaarlijkse kosten en baten.
Wat vinden wij belangrijk? (H4)	Hoofdstuk 4 geeft op basis van wat moet (wet- en regelgeving) en wat kan (Beleidsvrijheid) de ambitie voor de gemeentelijke watertaken <u>weer</u> . Met andere woorden: op welke plek is welke kwaliteit wenselijk? In dit hoofdstuk is het beleid beschreven hoe de gemeente invulling geeft aan de drie zorgplichten. Dit geeft duidelijkheid aan de burgers.
Wat betekent dit? (H5)	Hoofdstuk 5 gaat in op de gevolgen voor de benodigde middelen, zowel voor de rioolheffing als de personele organisatie.
Wat spreken wij af? (H6)	Het concept GRP is opgesteld door een ambtelijke projectgroep. Het GRP is besproken in een meningvormende raadsvergadering op 9 mei 2017. De uitkomst heeft richting gegeven aan het beleid ten aanzien van de gemeentelijke watertaken. Hoofdstuk 6 gaat in op het advies en de procesgang rondom besluitvorming en operationalisering.

2 Wat moeten wij? De verplichtingen

2.1 Gemeentelijke watertaken in Nederland

De zorg en verantwoordelijkheid voor het water in de gemeente Hof van Twente ligt, naast de gemeente, in handen van het waterschap Vechtstromen, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Overijssel, Rijkswaterstaat, drinkwaterbedrijf Vitens en de particulieren (bewoners/bedrijven).

Figuur 2-1: waterkringloop en verantwoordelijkheden

De betrokkenen hebben verschillende taakstellingen en verplichtingen. Figuur 2.1 geeft een indicatie van de verdeling van de verantwoordelijkheden. Sommige verplichtingen zijn wettelijk vastgelegd. Een aantal verplichtingen is vastgesteld in Europees, landelijk, provinciaal of regionaal beleid. Andere verplichtingen komen voort uit ambtelijke afspraken (al dan niet bestuurlijk vastgesteld). Soms gaat het om resultaatsverplichtingen, soms zijn enkel werknormen bepaald.

2.2 Afspraken, taken en verplichtingen gemeente Hof van Twente

De gemeentelijke zorgplichten vloeien voort uit diverse wet- en regelgeving (zie bijlage 4 van het Achtergronddocument), waarvan de Waterwet en de Wet milieubeheer de belangrijkste zijn. De gemeente heeft grote beleidsvrijheid welke voorzieningen ze gebruikt en hoe ze deze beheert voor de inzameling, het transport en de (lokale) behandeling van het vrijkomend stedelijk afvalwater en het verwerken van het overtollige hemelwater. Door de verbreding van de zorgplichten heeft de gemeente een regierol in de aanpak van structurele grondwateroverlast.

Overleg met de waterschappen en andere partijen is onderdeel van het proces om te komen tot definitieve keuzes hierin. Naar bewoners en bedrijven wordt helder gecommuniceerd over de invulling van de gemeentelijke watertaken.

2.3 Samenwerken

In het Bestuursakkoord Water, (2011), ondertekend door het Rijk en de koepels (VNG, IPO, UvW) staat dat in regionaal verband de samenwerking op het gebied van watertechnologie en innovatie, kwaliteits- en efficiëntieverbeteringen kunnen worden gerealiseerd. Met als doel de stijging van de lasten voor de burgers te beperken.

De essentie voor de aanpak van de wateropgaven is samenwerken op basis van afspraken. Inzameling, transport en

zuivering van stedelijk afvalwater en de interactie met oppervlaktewater worden door betrokken partijen gezamenlijk beschouwd, elk vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid. De gemeente en waterschappen stemmen hun waterbeleid op elkaar af en leveren een gezamenlijke inspanning om de waterkwaliteit te verbeteren en om wateroverlast te voorkomen.

Wij, rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven, hebben besloten maatregelen voor een doelmatiger waterbeheer overeen te komen in dit Bestuursakkoord Water. We willen ons inzetten voor een mooi, veilig, schoon, gezond en duurzaam beheer van het watersysteem en de waterketen. Daarmee willen we de kwaliteit van het beheer vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. De burger kan zien wat we bereiken en we zijn transparant over de kosten. Dat doen we vanuit onze eigen verantwoordelijkheden waarbij we onze expertise en deskundigheid met elkaar delen.

Twents Waternet

In dit netwerk/platform werken de 14 Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen samen om via slimme maatregelen de doelstellingen in het gezamenlijk akkoord Waterwinst TAAK 2.0 te realiseren. De Twentse bestuurders en waterschap

streven ernaar om riolering en afvalzuivering te beheren als één systeem. De doelstellingen zijn:

- In 2020 € 14,3 miljoen besparen op het gebied van riolering en afvalwaterzuivering ten opzichte van 2010;
- Kwaliteitsbehoud of -verbetering van afvalwaterketen die bijdraagt aan een prettige werken leefomgeving;
- Minder kwetsbaarheid in de afvalwaterketen realiseren door samenwerking.

Eind 2015 bedroeg de gezamenlijke besparing € 11,7 miljoen. Dat betekent dat er nog een gezamenlijke opgave van € 2,6 miljoen is te gaan in de komende vijf jaar. De gemeente Hof van Twente heeft hierin stappen gezet door het opstellen van het Beheer- en onderhoudsplan 2015 en de Risico-gestuurde maatregelplanning 2014.

Twente Milieu en Gildebor

Hiernaast participeert gemeente Hof van Twente in Twente Milieu op gebied van riolinspectie en reiniging en kolkenreiniging. Per 1 januari 2017 voert Gildebor o.a. onderhoudswerkzaamheden uit aan de riolering. Gildebor is een samenvoeging van de buitendiensten van de gemeenten Hof van Twente en Hengelo met de Sociale Werk Bemiddeling.

Waterschap Rijn en IJssel

Met het waterschap Rijn en IJssel is gezamenlijk een Optimalisatiestudie AfvalwaterSysteem (OAS) uitgevoerd. De OAS heeft geresulteerd in een maatregelplan voor de optimalisering en doelmatiger beheren van het gehele afvalwaterafvoersysteem (gemeentelijke riolering en zuivering). Het gezamenlijk doorlopen van het project waterkwaliteitsspoor (WAKker) heeft geleid tot inzicht in de effecten van de lozingen op de oppervlaktewaterkwaliteit. Hieruit blijkt

dat de riooloverstorten voldoende zijn gesaneerd en er voorlopig geen aanvullende maatregelen aan het rioolsysteem nodig zijn.

Verbrede wateragenda Rijn-Oost

Om de (Europese) Kader Richtlijn Water concreet te vertalen is op Rijksniveau gekozen voor een organisatiestructuur op stroomgebiedsniveau. Hof van Twente ligt in het stroomgebied Rijn-Oost. De organisatiestructuur kent ambtelijke en bestuurlijke overleggen waarin onder meer vertegenwoordigt Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten. De afgelopen jaren heeft gemeente Hof van Twente een bijdrage geleverd aan de financiering van de gemeentelijke waterambassadeurs. Het betreft een bedrag van maximaal € 1.000,00 per jaar. Hiervoor is dekking in het gemeentelijk rioleringsplan; deze lijn wordt doorgezet.

2.4 Omgevingswet

Op 1 juli 2015 nam de Tweede Kamer het wetsvoorstel voor de Omgevingswet aan. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar de vereenvoudiging van het omgevingsrecht. De Omgevingswet brengt zo'n 40 wetten samen. Naar verwachting treedt de wet medio 2019 in werking. Actuele informatie hieromtrent is te vinden op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet.

Belangrijke wijziging in dit kader is dat de planverplichting voor het gemeentelijke rioleringsplan komt te vervallen met het inwerking treden van de Omgevingswet. Hoe en waar de gemeenten dan hun visie en beleid over de watertaken kunnen (of moeten) vastleggen is op het moment van schrijven van dit GRP nog niet volledig duidelijk. Meest waarschijnlijk zal dit in de gemeentelijke omgevingsvisie en omgevingsplan zijn.

Omgevingsvisie in ontwikkeling 2016/2017

Hof van Twente is bezig met het opstellen van een gemeentelijke Omgevingsvisie. Ingezet wordt op het vaststellen van de omgevingsvisie door de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2017. De omgevingsvisie is primair een visie over economisch en sociale aangelegenheden. De omgevingsvisie is geen blauwdruk en zal zodra er meer duidelijkheid is over herziening van wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving (waaronder water) worden geactualiseerd en aangevuld. De brede omgevingsvisie wordt de basis voor het verplicht te maken omgevingsplan.

Het is nog niet geheel duidelijk of de ambities (beleidsdoelstellingen) uit het GRP 2017-2021 één op één worden overgenomen in het omgevingsplan of dat het beleid wordt herzien.

3 Waar staan wij? Een blik op de huidige situatie

In het vGRP 2013-2016 staan de doelen die de gemeente heeft gesteld ter voldoening aan de wettelijke zorgplichten omtrent het grond-, afval- en hemelwater. In het vGRP staan ook de voorgenomen maatregelen en activiteiten die nodig zijn voor de uitvoering van die zorgplichten. De maatregelen en activiteiten zijn vertaald naar financiële en personele middelen. Om hier inzicht in te krijgen is het vGRP 2013-2016 geëvalueerd.

De vragen die bij de evaluatie zijn gesteld en beantwoord zijn:

- Zijn de doelstellingen, maatregelen en ambities van dat vGRP gerealiseerd?
- Waren er afwijkingen of tegenvallers?
- Resteren er nog acties?

3.1 Evaluatie GRP 2013-2016

De gemeenteraad heeft besloten om de zorgplichten op adequaat niveau uit te voeren en daarvoor een tijdspad gegeven tot en met 2020. Concrete activiteiten en ambities zijn benoemd, voorzien van uitvoeringsjaar. Uit de evaluatie (2016) blijkt dat er ten opzichte van het GRP 2013-2016 afwijkingen zijn. Hoofdstuk 2 van het Achtergronddocument geeft een uitgebreide evaluatie. Het resultaat van de evaluatie is hieronder op hoofdlijnen en per activiteit beschreven.

Beleid en onderzoek, beheer en facilitair

- De reguliere beheer- en onderhoudstaken, zoals jaarlijks onderhoud, reiniging en inspectie, wordt op adequaat niveau uitgevoerd conform het Beheer- en OnderhoudsPlan.
- De inhaalslag voor het inspecteren van de riolen is uitgevoerd en de onderhoudstoestand van bijna alle riolen is in beeld gebracht.
- Als gevolg van (re)organisatieontwikkelingen heeft er een verschuiving van activiteiten binnen, maar ook buiten, het product riool en stedelijk waterbeheer plaatsgevonden.
- Als gevolg hiervan heeft voor de uitvoering van de reguliere beheer- en onderhoudstaken ten opzichte van de oorspronkelijke geplande inzet een uitbreiding (2 fte) van de formatie naar 4 fte plaatsgevonden.
- De handhaving op foutief lozingsgedrag is achtergebleven.
- De onderzoeken in gebieden met structurele grondwateroverlast liggen op schema.
- In het verwerken van rioolrevisie is achterstand ontstaan.
- Voorlichting en communicatie over de gemeentelijke watertaken via het Waterloket heeft beperkt plaatsgevonden.

Beheer zorgplichten afval-, hemel- en grondwater

- Het aantal meldingen over storingen drukriolering laat een trendmatige daling zien.
- Er is geen significante trend (toe- of afname) voor de overige meldingen, zoals over (grond)wateroverlast en stankoverlast, waar te nemen.
- Meldingen en incidenten zijn in behandeling genomen en vrijwel allemaal afgehandeld.

Projecten

- De achterstand in de renovatie van rioolgemalen is ingelopen.
- De achterstand in rioolprojecten (vervanging en verbetering) is niet volledig ingelopen. Per 1-9-2016 was het beschikbare nog aan projecten toe te kennen krediet ruim € 2 miljoen.

- De oorzaak van de achterstand was de beperkte beschikbare inzet voor projectbegeleiding en de tijd die benodigd was voor het verkrijgen van kredieten vanuit andere productgroepen (wegen, reconstructiebudget).
- Indien van toepassing zijn bij rioolprojecten andere inrichtingsopgaven (groot onderhoud wegen, reconstructies) en is de openbare ruimte zover mogelijk klimaatbestendig ingericht.
- Meer dan in de vorige planperioden zijn 'versleten' riolen door relining in goede onderhoudstoestand gebracht in plaats van het traditioneel vervangen.
- Als gevolg van een lager benodigd investeringsbudget kon het Raamkrediet (2016) in de planperiode met € 2,5 miljoen worden verlaagd.
- De geprognoseerde ontwikkeling van de rioolheffing is als gevolg van de temporisering van projecten vanaf 2016 naar beneden bijgesteld.

3.2 De resultaten van de nulmeting op hoofdlijn

Om de huidige situatie (2016) in Hof van Twente te kunnen beoordelen heeft een 'nulmeting' van de gemeentelijke watertaken plaatsgevonden door deze te toetsen aan de kaders uit de kwaliteitscatalogus (H3 van het achtergronddocument). In lijn met de drie zorgplichten is bij de kaders voor de gemeentelijke watertaken gewerkt met drie onderdelen (stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater). Onderscheid is gemaakt in drie kwaliteitsniveaus:

H	hoog	goed onderhouden, bijna niets op aan te merken, geen overlast.
B	basis	voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder.
L	laag	matig tot onvoldoende, achterstanden bij het onderhoud, af en toe kapot, regelmatig overlast, onvoldoende inzicht.

Het kwaliteitsniveau in de gemeente Hof van Twente zal niet overal gelijk zijn. Daarom zijn er verschillende gebiedstypen benoemd die duidelijk verschillen in functionaliteit, inrichting en gebruik. Voor de gemeentelijke watertaken zijn de volgende vier gebiedstypen onderscheiden: verblijfsgebied, woonwijk, bedrijventerrein en het buitengebied.

Resumé nulmeting 2016

De volgende tabel geeft het resumé van de nulmeting in 2013 en 2016. Hieruit blijkt dat het kwaliteitsniveau in de afgelopen planperiode is gestegen. In H5 van het achtergronddocument is uitgebreid ingegaan op de beoordeling van de verschillende onderdelen.

Onderwerp	Verblijfs geb. 2013	Verblijfs geb. 2016	Woonw 2013	Woonw. 2016	Bedr. ter 2013	Bedr. ter 2016	Buit. Gebied 2013	Buit. Gebied 2016
Inzameling Afvalwater	B	B	B	B	B	B	B	B
Transport Stedelijk Afvalwater	L/B	L/B	L/B	L/B	L/B	L/B	B	B
Inzameling Overtollig Hemelwater	L	L/B	L	L/B	L	L/B	n.v.t.	n.v.t.
Verwerking Overtollig hemelwater	L/B	L/B	L/B	L/B	L/B	L/B	n.v.t.	n.v.t.
Inzameling Grondwater	L	L/B	L	L/B	L	L/B	n.v.t.	n.v.t.
Verwerking Grondwater	L	B	L	B	L	B	n.v.t.	n.v.t.

4 Wat vinden wij belangrijk? Prioriteiten en (beleids)keuzes

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het vGRP 2013-2016 besloten te gaan voor het **adequaat niveau in 2020**. Dit houdt in dat in 2020 de gemeente Hof van Twente voor alle gebiedstypen en de watertaken functioneert op het basisniveau (voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder). De ambities zijn derhalve voor de planperiode 2017-2020 ongewijzigd. Door voortschrijdend inzicht, beleidsveranderingen, wet- en regelgeving is het nodig de ambities en de invulling van de zorgplichten op accenten te wijzigen.

Dit hoofdstuk staat eerst stil bij de visie op de drie gemeentelijke watertaken. Vervolgens zijn, per zorgplicht, ambities gedefinieerd voor de periode 2017-2020, met een doorkijk tot 2030. Dit hoofdstuk is een samenvatting van de gekozen ambities en is op onderdelen geactualiseerd.

4.1 Visie op de gemeentelijke watertaken

Deze paragraaf bevat de aangescherpte visie uit het vGRP 2013-2016. De toekomstvisie "Zicht op 2030" van de gemeente is opgebouwd uit een aantal thema's. Rode draad daarin is realisme in ambities, gegeven de beschikbare financiële ruimte.

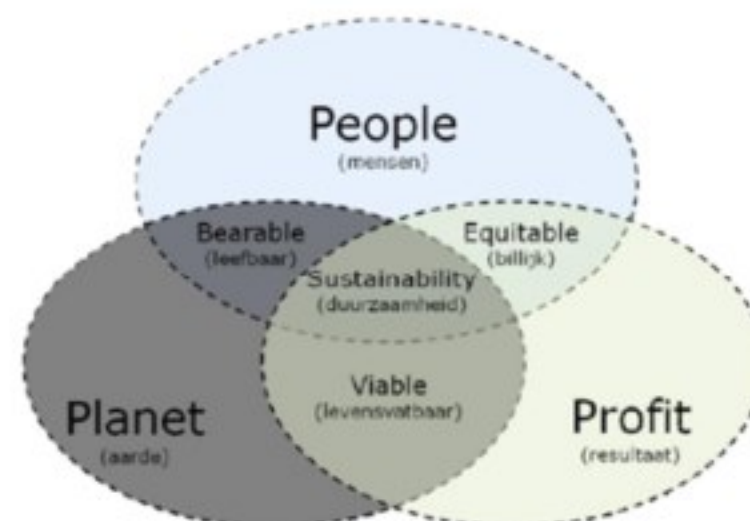
Realisme in ambities

Voor het bereiken van de maatschappelijke doelen streeft de gemeente naar een effectieve en doelmatige invulling van haar zorgplichten waaronder over watertaken. Effectief wil zeggen dat de fysieke maatregelen en inspanningen bijdragen aan het behalen van de maatschappelijke doelen. Doelmatig wil zeggen dat de maatschappelijke baten opwegen tegen de maatschappelijke kosten van fysieke maatregelen en inspanningen.

Cradle to cradle: duurzaam waterbeheer

In genoemde toekomstvisie stelt streefbeeld 13: 'vuilemissies op oppervlaktewater door overstorten zijn in 2030 verleden tijd'. De Waterwet zal volledig zijn geïmplementeerd, ten gunste van biodiversiteit en kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Voor de riolering zullen geleidelijk aan individuele voorzieningen in de plaats gaan komen en waterafvoer gebeurt 'oppervlakkig', namelijk via wadi's en bodeminfiltratie.

De gemeente heeft de overeenkomst ZON (Zoetwatervoorziening Oost Nederland) ondertekend waarin staat dat gemeenten en waterschappen inspelen op de negatieve effecten van de klimaatverandering. In structuurvisies en bestemmingsplannen staat op welke wijze de gemeente wenst om te gaan met het stedelijk waterbeheer. Door onder andere het realiseren van groenblauwe structuren, robuust inrichten van de openbare ruimte wordt ingespeeld op de negatieve effecten van klimaatverandering (KAS: Klimaatadaptie stedelijk gebied).

Voor de gemeente is het uitgangspunt dat, als water aan de hoger liggende doelstellingen zoals ZON en KAS een bijdrage kan leveren, dat dan wordt overwogen. Bij de planning van maatregelen wordt de haalbaarheid en betaalbaarheid niet uit het oog verloren ("ja, mits..."). Bij de afwegingen wordt het ambitieweb uit de 'Aanpak Duurzaam GWW' toegepast.

Helderheid in taken en verantwoordelijkheden

Centraal staat ook de veranderende rol tussen overheid enerzijds en burgers en bedrijven anderzijds. De gemeente is aangewezen op de medewerking van haar burgers en bedrijven. Uitgangspunt is dat burgers en bedrijven zelf hun eigen verantwoordelijkheid kennen, daaraan invulling geven en bewust zijn/worden van de gevolgen van hun handelen op het milieu. In het Achtergronddocument is in diverse protocollen beschreven hoe de gemeente omgaat met de zorgplicht voor afvalwater in het buitengebied, de zorgplicht voor hemelwater bij ontwikkelingen en de zorgplicht inzake grondwaterproblematiek. De gemeente stimuleert en faciliteert haar burgers en bedrijven en fungeert daarnaast als voorbeeldfunctie voor haar burgers, bedrijven en andere overheden. Communicatie wordt gezien als een belangrijk instrument om burgers en bedrijven te informeren over de manier waarop zij kunnen bijdragen aan de realisatie van een duurzaam waterbeheer (bijvoorbeeld zuinig omgaan met water).

Voortzetten samenwerking

De gemeente Hof van Twente streeft ernaar om haar kennis en kwaliteit verder te verhogen en tegelijk haar kosten en kwetsbaarheid te beperken. Om dit doel te bereiken wordt de samenwerking met andere gemeenten en de waterschappen, daar waar doelmatig, voortgezet. In de toekomst zal gelet op bijvoorbeeld wijziging in regelgeving, sprake zijn van continuering en versterking van samenwerking met andere partijen, zoals burgers en andere overheden om wateropgaven correct uit te kunnen voeren.

Financiën op orde

Een sluitende (meerjaren-) begroting is het beginpunt voor een gezonde financiële situatie. Financieel gezond beleid vereist keuzes maken over zaken efficiënter organiseren, over werk met werk maken en over temporiseren van werkzaamheden.

Behouden inzicht in beheer en onderhoud

Om op een juiste wijze te beoordelen of en welke maatregelen noodzakelijk zijn, en welke oplossing het meest doelmatig is, is inzicht in de toestand van de objecten de belangrijkste voorwaarde. Uit de evaluatie blijkt dat de achterstand is ingelopen. Het is nu zaak het inzicht actueel te houden.

Risicogestuurd rioleringsbeheer en IBOR (Inrichtingsvisie Beheer Openbare Ruimte) gaan de komende jaren een nog prominentere rol spelen. De evaluatiemomenten en de jaarlijkse review voor de raad worden gecontinueerd, om te monitoren of opgaven worden behaald en of bijstelling van de ambities nodig is.

4.1 Van nulmeting en visie naar ambitie

In paragraaf 3.2 (de nulmeting) is geconstateerd dat de koers richting het basisniveau is ingezet. Het beoogde basisniveau (ter herinnering: voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder) is nog niet geheel bereikt. De projectgroep (bestaande uit medewerkers van gemeente, waterschappen en Vitens) is gezamenlijk van mening dat minimaal een basisniveau op alle gebieden nodig is om te kunnen spreken van een voldoende voor uitvoering van de gemeentelijke watertaken. In de volgende paragrafen is ingegaan op wat dat betekent en wat het oplevert.

4.1.1 Ambitie stedelijk afvalwater

De ambitie voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater sluit aan bij de wettelijke resultaatsverplichting zoals opgenomen in Artikel 10.33 Wet milieubeheer (ingedikt):

Artikel 10.33 Wet milieubeheer:

De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool. In plaats van een openbaar vuilwaterriool kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen worden toegepast, indien met die systemen eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Inzameling van stedelijk afvalwater

Het is wenselijk de volgende inspanningen te doen om naar een adequaat niveau te komen.

Aansluitingen

Ongezuiverde lozingen, binnen of buiten de bebouwde kom, komen niet voor in de gemeente. De bestaande drukrioolstelsels maken momenteel een behoorlijk onderdeel uit van de exploitatiekosten. Bij renovatie of structureel falen van de drukriolering wordt de aanleg van Individueel behandeling afvalwaterinstallaties (IBA's) overwogen. De insteek is dat de gemeente de zorgplicht blijft invullen en verantwoordelijk wil blijven voor de inzameling en transport van het afvalwater dat binnen de gemeentegrenzen vrijkomt. Incidentele niet-doelmatige drukrioolinstallaties (momenteel naar schatting circa 10) worden in overleg met het waterschap en de perceeleigenaar door de gemeente gesaneerd en vervangen door IBA's.

Scheiden van de stromen en gebruik van de aansluitingen

Bij gescheiden riolsystemen is het risico op foutieve aansluitingen (vuilwater dat in het hemelwaterriool loopt en zo rechtstreeks de sloot instroomt) aanwezig. Met name bij renovaties of uitbreidingen op particulier terrein (bijvoorbeeld bij vakantieparken) is deze kans groot. *De gemeente wil meer energie steken in het opsporen, handhaven én voorkomen van de foutieve aansluitingen. De nadruk ligt hierbij in eerste instantie op de grondwaterbeschermingsgebieden en de KRW-waterlichamen.* Wat in dit kader van de burgers of ontwikkelaars verwacht wordt is opgenomen in het protocol 'aansluiten hemelwater' zoals opgenomen bij het achtergronddocument. Het is wenselijk de verantwoordelijkheden en rollen van de betrokken partijen helder te communiceren.

Drukrioolstelsels zijn aangelegd voor het verpompen van huishoudelijk afvalwater.

Hemelwaterlozingen, bedrijfsmatige lozingen (proceswater) en foutief lozingsgedrag (vochtige doekjes, e.d.) hebben een grote negatieve invloed op de werking van het drukrioolstelsel. *In de planperiode wordt hierop meer gehandhaafd.*

Transport van stedelijk afvalwater

Het beheer en onderhoud wordt sinds 2015 uitgevoerd conform het vastgestelde Beheer- en OnderhoudsPlan gemeentelijke watertaken. De activiteiten worden op basis van risico's uitgevoerd.

Reiniging

Reiniging van de riolering wordt over het algemeen 1x per 8 jaar uitgevoerd. Overstortleidingen worden 1x per 2 jaar gereinigd om vuilemissie naar het oppervlaktewater te beperken en om vroegtijdige aantasting als gevolg van rioolgassen te voorkomen. In de grondwaterbeschermingsgebieden en nabij lozingspunten op KRW-waterlichamen worden de rioolstelsels 1x per 4 jaar gereinigd en geïnspecteerd.

Waarborgen bedrijfszekerheid rioolgemalen

De rioolgemalen zijn een kritisch onderdeel in het rioleringsstelsel. Uitval van een rioolgemaal kan al snel leiden tot flinke overlast en schade voor mens en omgeving. Het is daarom noodzakelijk tijdig en adequaat te handelen in geval van een storing. Alle rioolgemalen zijn daarom voorzien van een alarmeringssysteem en worden minimaal 2x per jaar geïnspecteerd.

Technische staat voorzieningen

Voor het transport van stedelijk afvalwater moeten de riolen in een goede technische staat verkeren. Het is niet persé noodzakelijk dat de riolen te allen tijde in "nieuwstaat" verkeren. Enige vorm van schade is acceptabel.

Op basis van een risicoanalyse wordt jaarlijks het maatregelenplan geactualiseerd. Afhankelijk van onder andere de omvang met bijbehorende risico's, de aard van de schades, maar ook eventuele wateropgaven (wateroverlast) worden doelmatige maatregelen bepaald. *Bij die afweging is afstemming met het wegbeheer en overige werkzaamheden in de openbare ruimte essentieel (IBOR, watervisie vBRP). Dit vraagt kennis en kunde, en personele inzet.*

Desinvesteringen worden daarmee voorkomen, kostenbesparing is mogelijk door meer gedifferentieerd te gaan beheren, naar bijvoorbeeld rioolfunctie en gebiedstype.

Activiteit	Wat levert het op?
Afweging drukriolering versus individuele behandeling afvalwater (IBA)	Keuze meest adequate systeem Minder storingen (minder overlast burger) Minder kosten voor oplossen storingen Energiebesparing
Onderzoek opsporen foutieve aansluitingen	Minder storingen (minder overlast burger) Verbeterde milieukwaliteit Minder kosten voor oplossen storingen Energiebesparing
Handhaven en voorkomen foutieve aansluitingen	Minder storingen (minder overlast burger) Minder kosten voor oplossen storingen Verbeterde milieukwaliteit Verlenging levensduur rioolvoorzieningen
Vervangen slechte riolering, adequaat niveau, afweging op basis van risico's en IBOR	Incidenteel en beperkte hinder/overlast a.g.v. falen riolering Doelmatige inzet van de middelen Investeringsprogramma afgestemd met andere productgroepen Beperken overlast bij uitvoering Toepassen duurzame materialen

4.1.2 Ambitie afvloeiend hemelwater

De ambitie voor de inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater sluit aan bij de wettelijke resultaatsverplichting zoals opgenomen in Artikel 3.5 van de Waterwet (ingedikt):

Zorgplicht hemelwater volgens Artikel 3.5 Waterwet:

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling en verwerking van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.

Het scheiden van de hemelwater- en afvalwaterstromen in bestaande situaties is geen wettelijke verplichting. In lijn met het huidig beleidskader streeft de gemeente ernaar vermenging van schoon hemelwater met afvalwater terug te dringen, uitgaande van de tritsen "vasthouden-bergen-afvoeren" 'schoonhouden-scheiden-zuiveren'. Hiermee wordt een verdere vermindering van de vuiluitstoot van afvalwater bereikt waarmee de kans op stankoverlast en vervuiling van sloten bij overstortsituaties wordt verminderd. Bovendien vermindert de aanvoer naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties en verbetert de werking daarvan.

Streefbeeld 13: Cradle to cradle: duurzame waterafvoer.	Vuilemissies op oppervlaktewater door overstorten zijn in 2030 verleden tijd. De Waterwet zal volledig zijn geïmplementeerd, ten gunste van biodiversiteit en kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Voor de riolering zullen geleidelijk aan individuele voorzieningen in de plaats gaan komen en waterafvoer gebeurt 'oppervlakkig', namelijk via wadi's en bodeminfiltratie.
---	--

Inzameling van overtollig hemelwater

Tot op heden worden, in het algemeen, bij nieuwbouw aan de particulier geen eisen gesteld over de zorgplicht voor het hemelwater (behalve de voorkeursvolgorde van scheiden van afval- en hemelwater). Als uitgangspunt wordt gesteld dat bij een goed doorlatende ondergrond en de afwezigheid van storende lagen, de particulieren het hemelwater op eigen terrein moeten verwerken. De kaders hiervoor zijn aangegeven in het 'aansluitprotocol hemelwater' (bijlage B Achtergronddocument).

Bij nieuwbouw (uitbreidingsplannen)

Gebruikelijk is aanleg van een gemeentelijk hemelwaterstelsel (wadi, riool of watergang) waar de particulier het hemelwater naartoe kan afvoeren. In bestemmingsplannen zijn richtlijnen opgenomen hoe met het hemelwater moet worden omgegaan. De infrastructuur (riolering) wordt in principe zodanig ingericht dat de particulier in staat wordt gesteld het hemelwater (voor een deel) op eigen terrein te verwerken (lozen op aangrenzende sloot en/of infiltratie in de bodem). Is verwerking op eigen terrein niet mogelijk dan kan de particulier het hemelwater bovengronds afvoeren naar het gemeentelijk hemelwaterstelsel of openbare ruimte.

In bestaand gebied

In bestaand gebied is vaak sprake van een gemengd riool (het vuile afvalwater wordt samen met het 'schone' hemelwater in één buis afgevoerd). Bij het vervangen van de riolering wordt afkoppelen overwogen. Het sec scheiden van de waterstromen is relatief duur en levert bij de realisatie overlast voor

omwonenden. Daarom wordt ervoor gekozen afkoppelen mee te laten liften met overige projecten (wegreconstructies, rioolvervanging, revitalisering, combinatie met grondwateroverlast etc.).

Scheiding van waterstromen (*afkoppelen verhard oppervlak*) vindt in principe plaats als dat doelmatig en kosteneffectief is. Daar waar milieurisico's spelen, zoals in grondwater-beschermingsgebieden en hoofdverkeerroutes, vindt het scheiden van waterstromen in principe niet plaats. Voor de gemeente is dus het uitgangspunt dat, als water aan de hoger liggende doelstellingen zoals ZON (zoetwatervoorziening Oost-Nederland) en KAS (Klimaat Adaptieve Stad) een bijdrage kan leveren, dat dan wordt overwogen (*"ja, tenzij..."*). Bij de planning van maatregelen wordt echter ook haalbaarheid en betaalbaarheid niet uit het oog verloren.

Bij rioolvervangingsprojecten krijgt de particulier – indien van toepassing – de mogelijkheid om ook het overtollige hemel- en/of grondwater aan te sluiten op het hemelwaterriool. Omdat het aanpassen van de particuliere leidingen over het algemeen kostbaar is, wordt vanuit de gemeente geen verplichting tot afkoppelen ingevoerd voor bestaande percelen. Bij renovatie of vervanging van gebouwen is voor wat betreft de ontvangst van afvalwater en hemelwater het Bouwbesluit 2012 en de wettelijke voorkeursvolgorde van toepassing. In dat geval dienen de perceeleigenaren in principe het overtollige hemelwater op het eigen perceel te verwerken en/of gescheiden aan te bieden. Bijlage B van het Achtergronddocument geeft hierover nadere toelichting.

Gebruik van de aansluitingen

Voor de hemelwateraansluitingen is dezelfde koers van toepassing als bij de aansluitingen van stedelijk afvalwater, zie §4.1.1.

Verwerking van overtollig hemelwater in riolen

Afvoercapaciteit

Wateroverlast is een gevoelig thema. Hieronder wordt daarop ingegaan waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen 'hinder', 'ernstige hinder' en 'overlast'.

De gemeente accepteert situaties waarbij sprake is van 'water-op-sstraat' in de vorm van hinder. De gemeente accepteert geen situaties waar sprake is van ernstige hinder dan wel overlast (basisniveau). De riolering is tot dusver bedoeld om bij normale buien probleemloos het water van wegen en daken af te voeren. Het bestaande rioleringsstelsel is hiervoor, conform de landelijk gangbare uitgangspunten gedimensioneerd op een bui met een herhalingstijd van eens per twee jaar (20 mm in één uur). Als gevolg van de klimaatveranderingen, waarbij de kans op extreme buien toeneemt, zijn aanvullende maatregelen nodig. Deze hebben betrekking op het vasthouden en tijdelijk bergen van hemelwater.

Het is de vraag of al dit water ook wel in de buis "moet" passen. Naast de ondergrondse rioolbuizen spelen ook wegen, watergangen en

'Water-op-sstraat' is nog geen wateroverlast.

Een rioolstelsel kan enorme hoeveelheden neerslag verwerken in relatief korte duur. De gemiddelde jaarlijkse neerslaghoeveelheid kan in een dag worden verwerkt. Het grootste deel van het water wordt dan afgevoerd via de overstorten. Er mag gemiddeld 1x per 2 jaar 'water-op-sstraat' optreden. Dit verschijnsel wordt principieel nog niet beschouwd als wateroverlast. Bij 'water-op-sstraat' wordt onderscheid gemaakt in 3 verschillende gradaties:

- Hinder, kort durend beperkte hoeveelheden 'water op straat', met een duur in de orde van 15 –30 minuten;
- Ernstige hinder, forse hoeveelheden 'water op straat', ondergelopen tunnels, opdrijvende putdeksel, met een duur in de orde van 30 – 120 minuten;
- Overlast, langduriger en op grotere schaal 'water op straat', water in winkels, woningen met materiële schade en mogelijk ook ernstige belemmering van het (economische) verkeer. gevaar voor de volksgezondheid.

bron: Stichting RIONED

groenvoorzieningen een belangrijke rol in (tijdelijke berging) aan- en afvoer van overtollig hemelwater. Het bewust inrichten van de bovengrond als waterberging c.q. waterafvoer heeft de voorkeur om de inspanningen betaalbaar te houden. Zo zijn in de afgelopen planperiode wegen 'hol' gelegd en groene ruimten verlaagd, om bij extreme regenval het overtollige water te kunnen bergen. In de afgelopen jaren zijn vrijwel alle wateroverlastlocaties aangepakt. In de komende periode zal bij rioolvervangingsprojecten ingespeeld worden op de afspraken in het kader van KAS en ZON.

Vuiluitworp

Bij hevige neerslag wordt een deel van het hemelwater via de riooloverstorten geloosd op het oppervlaktewater. Dit gebeurt ook bij gemengde rioolstelsels, waardoor licht verontreinigd rioolwater wordt geloosd. De waterkwaliteit neemt dan tijdelijk af, en leidt soms tot (dreigende) vissterfte, overmatige waterplantengroei en stankhinder. Op dit moment zijn er geen knelpunten bekend, maar als gevolg van de klimaatverandering zal dit vaker gaan plaatsvinden. Het ombouwen van gemengd rioolstelsels naar gescheiden rioolstelsels heeft een gunstig effect op het oppervlaktewater.

Meetnetten voor de registratie en monitoring van riooloverstorten zijn ingericht en operationeel, zodat het inzicht in de daadwerkelijke vuilemissie verbeterd wordt en investeringen efficiënt worden ingezet. Deze meetnetten blijven in stand.

Activiteit	Wat levert het op?
Maatregelen ZON en KAS, duurzaamheidsafwegingen (afkoppelen, herinrichting)	Bestrijden verdroging In stand houden/verbeteren waterkwaliteit Robuuste inrichting openbare ruimte / verbetering leefomgeving Ontlasten zuivering Minder elektriciteitsverbruik
Handhaven frequentie kolkenzuigen en straatvegen o.b.v. risicobenadering	Minimaal standstill wateroverlast/hinder In stand houden/verbeteren waterkwaliteit
Metten en monitoren	Inzicht in functioneren rioolssystemen Inzicht vuilemissie naar oppervlaktewater Onderbouwen verbetermaatregelen rioolstelsels

4.1.3

Ambitie grondwater

Zorgplicht grondwater volgens Artikel 3.6 Waterwet (ingedikt):

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

Bij de grondwaterzorgplicht hebben perceeleigenaren een eigen verantwoordelijkheid bij het voorkomen van grondwaterproblemen. De eigenaar moet zelf voor ontwatering van zijn perceel zorgen en bouwkundige maatregelen treffen om overlast te voorkomen. Als de grondwaterstand te zeer wordt bepaald door factoren buiten zijn perceel (bijvoorbeeld te hoge oppervlaktewaterpeilen) dan kan de gemeente, in samenspraak met de waterbeheerder en provincie, maatregelen treffen om structurele grondwaterproblemen te voorkomen of te beperken.

Inzameling van grondwater

Loketfunctie

De gemeente is wettelijk verplicht een Waterloket in te stellen, dit is inmiddels gerealiseerd. De afhandeling van de grondwatermeldingen maakt onderdeel uit van de Front Office van de gemeente en is hiermee geborgd. In het protocol grondwaterproblematiek (bijlage C, Achtergronddocument) is hiervoor het instrumentarium opgenomen.

Inzicht/meten

Sinds september 2011 wordt de grondwaterstand structureel gemeten in de kernen binnen de gemeente Hof van Twente, op circa 70 locaties. Er zijn, op basis van meldingenregistratie en lokale gebiedskennis, een aantal locaties en wijken bekend waar sprake is van natte plantsoenen/tuinen en/of water in kruipruimten. Vanuit de onderzoeksgegevens, de lokale fysieke omstandigheden en het, tot op heden, beperkt inzicht in de grondwaterstanden en meldingen is het niet ondenkbaar dat er meer locaties in de gemeente zijn waar sprake is van grondwateroverlast. Het onderzoekstramien blijft in stand. Bovendien geeft dit inzicht voor de ZON- en KAS-programma's en maatregelen.

Inzameling

Vanuit de Waterwet zijn particulieren in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor de ontwatering van hun eigen perceel. Pas wanneer het grondwater in openbaar gebied leidt tot "structurele" problemen treedt de gemeentelijke zorgplicht in werking. In het protocol grondwaterproblematiek worden de kaders vastgelegd voor de begrippen "structureel nadelige gevolgen", "bestemming van de gronden" en "doelmatig", en is aangegeven wat de burgers van de gemeenten mogen verwachten.

Een grondige toetsing van de probleemlocaties aan de daadwerkelijk grondwaterstanden heeft in de afgelopen planperiode plaatsgevonden. Dit heeft in een aantal gevallen geleid tot het uitvoeren van herstel- en/of verbetermaatregelen, zoals in de Braak-West, de Bunte. In de komende planperiode zal er een grondwateroverlastonderzoek plaatsvinden in de wijk Rupertserf te Delden. *Bij bestemmingsplanprocedures is grondwater reeds ingebed in de watertoets, het protocol grondwaterproblematiek uit het achtergronddocument biedt hiervoor de handvatten.*

Verwerking van grondwater

Verwerking in bestaand gebied

Als er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn om acute (gezondheids)problemen aan te pakken dan wel te voorkomen worden die door of onder regie van de gemeente (in nauwe samenwerking met de waterschappen) uitgevoerd. Bij voorkeur wordt hierin aansluiting gezocht bij andere werkzaamheden in de openbare ruimte (wegreconstructies en/of rioolvervangingen). Doelmatigheid van de maatregelen staat hierbij voorop. Het saneren van niet-functionele drainage-gemalen is hier een voorbeeld van. In het protocol grondwaterproblematiek is een voorkeursvolgorde voor de omgang met grondwater aangegeven.

Verwerking bij nieuwbouw

Bij nieuwbouwlocaties wordt verwerking van grondwater afdoende ondervangen in het "watertoetsproces". Hierbij worden vooraf (dus voordat er een schop de grond in gaat) de waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze meegewogen bij de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties.

Technische staat voorzieningen

Inzicht in de toestand, het functioneren en (deels) de situering van de voorzieningen voor de beheersing van grondwater in de gemeente is in de afgelopen planperiode verkend. In het Beheer- en onderhoudsplan gemeentelijke watertaken is het onderhoud van de gemeentelijke drainagesystemen opgenomen. Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd.

Activiteit	Wat levert het op?
Handhaven grondwater in het Waterloket	Voldoen aan wettelijke plicht Inzicht in meldingen grondwateroverlast
Verbetermaatregelen i.c.m. andere opgaven in de Openbare ruimte	Grondwaterregime dat voldoet aan de droogleggingseisen Kostenbesparing
Toetsing/onderzoek grondwaterstanden op de probleemlocaties	Nader onderzoek grondwaterproblematiek (specifiek: woonwijk Rupertserf)
Continueren meetnet grondwater	Inzicht in lokale grondwaterregimes Adequaat beheer van drainage (kostenbesparing) monitoring effect verbetermaatregelen

5 Wat betekent dit? Financiën en organisatie

Voor de invulling van de zorgplichten beheert en onderhoudt de gemeente circa 228 kilometer rioolbuis in de kernen en 472 km druk- en persleiding onder de grond. De totale vervangingswaarde is geschat op € 202 mln. De invulling van de gemeentelijke watertaak kost dan ook veel geld, jaarlijks circa € 5 mln. Dit zijn niet alleen kosten voor het vervangen en verbeteren van voorzieningen, maar ook (personeels-)kosten voor zaken als de reiniging en inspectie, het schoonmaken van de kolken, het uitvoeren van onderzoeken en opstellen van plannen e.d. Dit bedrag wordt bekostigd vanuit de rioolheffing, en dus direct door de burgers van de gemeente. Voor 2017 is het jaarlijkse tarief vastgesteld op € 310,80.

In de visie is benoemd dat de ambitie realistisch en haalbaar moet zijn. Eén van de belangrijkste voorwaarden hierbij is het hebben van voldoende financiële middelen en personele capaciteit (kwantitatief en kwalitatief) om de totale gemeentelijke watertaak naar behoren te kunnen vervullen en risico's te beperken. Dit hoofdstuk beschrijft de consequenties van de ambities zoals geschetst in het voorgaande hoofdstuk voor de hoogte van de rioolheffing en de omvang van de personele organisatie.

5.1 Lasten

In het Achtergronddocument (Hoofdstuk 6) is de ambitie in detail vertaald naar prioriteiten en activiteiten. De volgende grafiek geeft een totaalbeeld van de componenten waaruit de lasten zijn gevormd, voor de lange termijn (2017-2072). Onderscheid is gemaakt in de kapitaallasten van investeringen uit het verleden (tot en met 2015) en de nieuwe kapitaallasten van investeringen daarna. De huidige investeringen zijn opgenomen in de Meerjaren-InvesteringsProgramma's (MIP) 2017-2020 en 2021-2030 en zijn gebaseerd op de huidige inzichten.

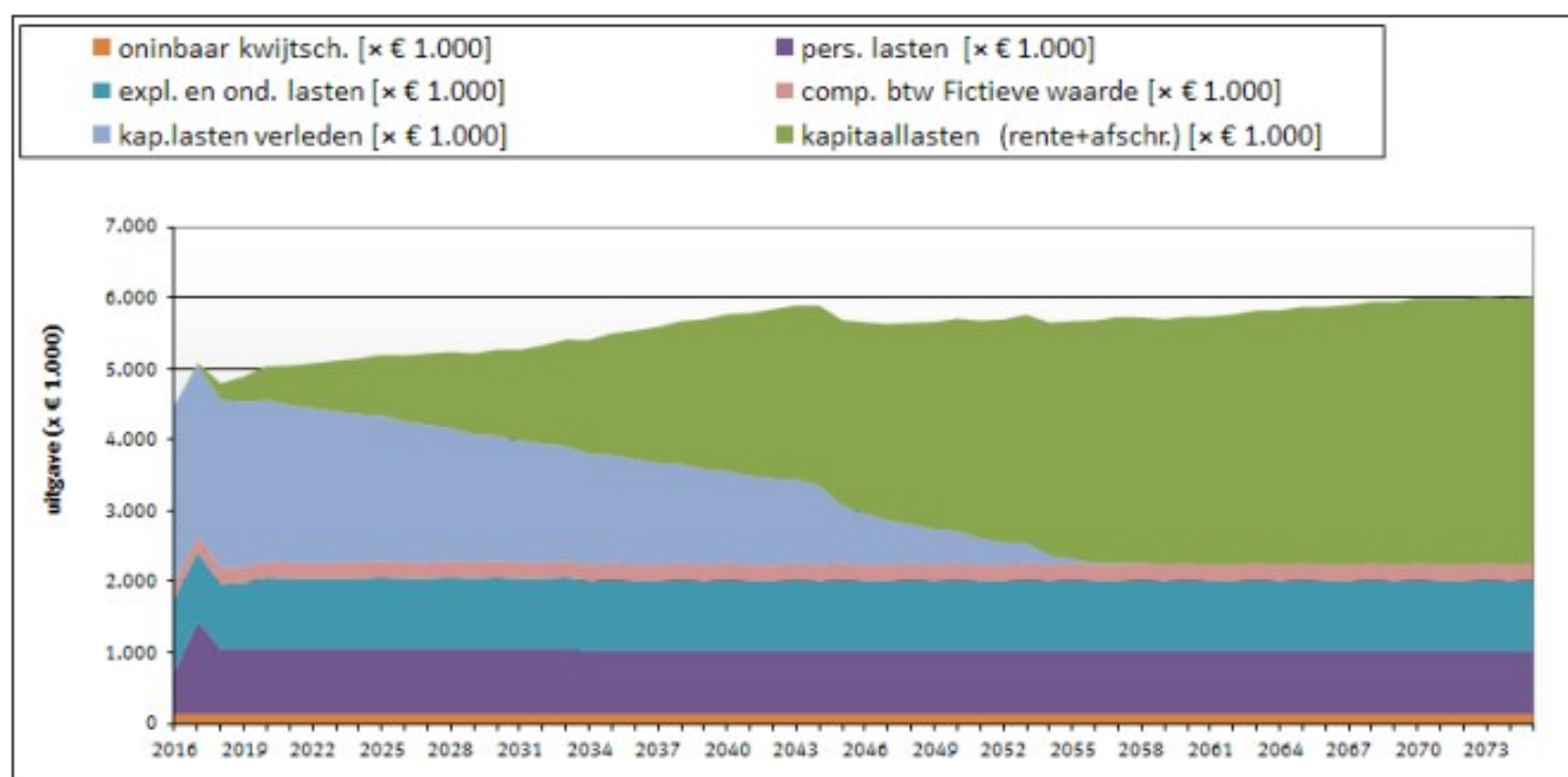
In H6 van het Achtergronddocument (overzicht 2) staan de voorgenomen rioolprojecten in de planperiode 2017 en 2020 en de periode 2021-2030.

Voor de periode 2017 tot en met 2020 betekent dit een totale investering van € 6,0 miljoen, waarvoor jaarlijks een Raamkrediet van €1,5 miljoen benodigd is. Ook voor de periode 2020 tot en met 2030 is jaarlijks een investeringsbudget voorzien van € 1,5 miljoen.

Voor de lange termijn (vanaf 2030) zijn de investeringen bepaald vanuit het beheersysteem van de gemeente en zijn berekend op een jaarlijkse investering van € 2,5 miljoen.

Vanaf 1-1-2017 is het niet meer mogelijk om de personeelslasten te activeren (af te schrijven over lange periode). De personeelslasten die betrekking hebben op rioolprojecten dienen rechtstreeks op de exploitatie te worden geboekt. Als gevolg hiervan vindt er een structurele verhoging plaats van de personeelslasten. Daarentegen is de investeringsbehoefte navenant structureel minder.

In H6 van het Achtergronddocument staan de uitgangspunten met bijbehorende onderbouwing die zijn gebruikt voor het kostendekkingsplan.

Figuur 5-1: overzicht lasten lange termijn

5.2 Consequenties voor de rioolheffing

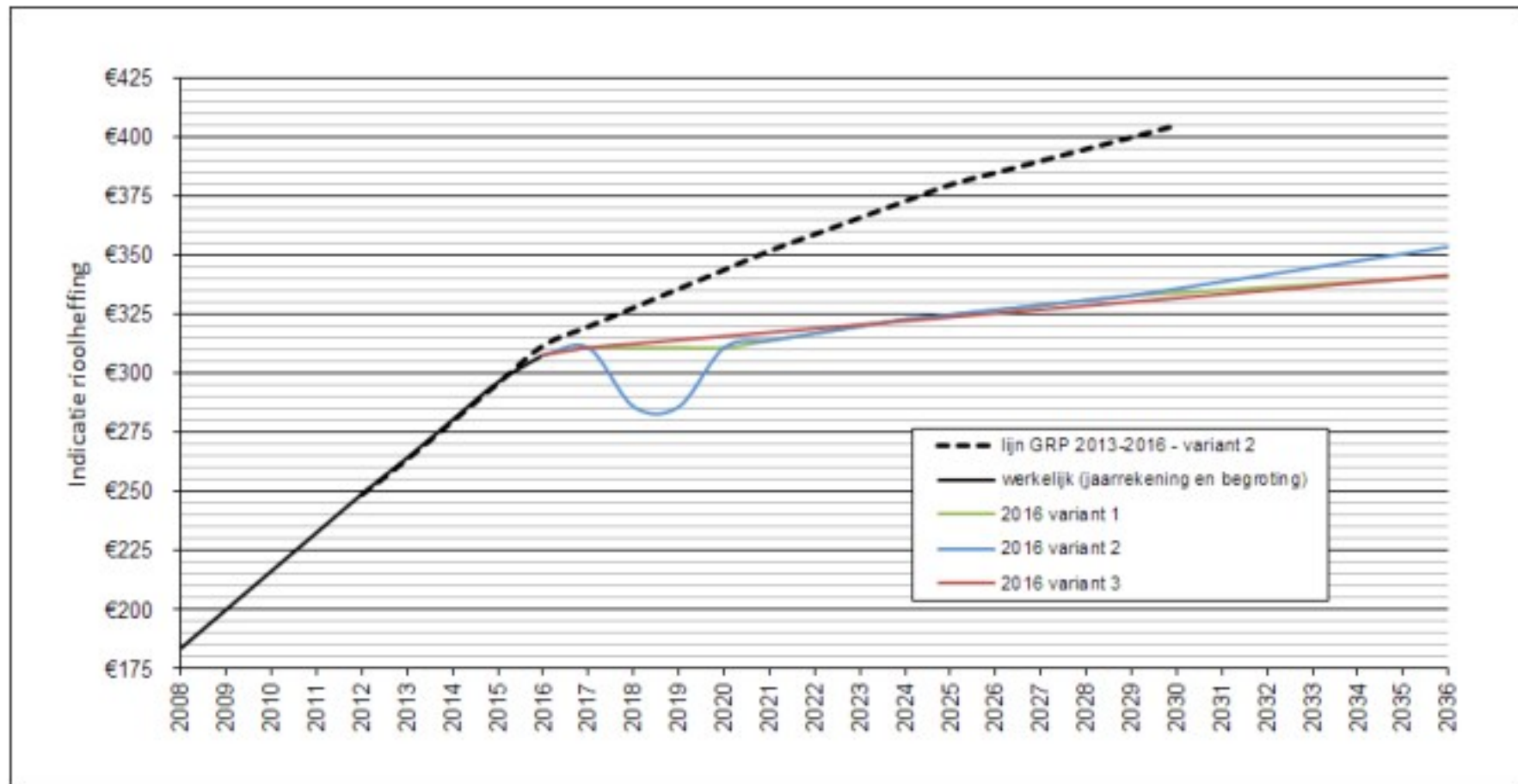
De rioolheffing wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld. Met het beeld van de riolering van nu en de voorgestelde investeringen, is een doorkijk gemaakt voor de komende jaren. De volgende drie varianten zijn beschouwd:

- Variant 1: handhaven huidige niveau gedurende de planperiode;
- Variant 2: eenmalige korting * van € 25,00 in 2018 en 2019;
- Variant 3: geleidelijke stijging over langere termijn (2036).

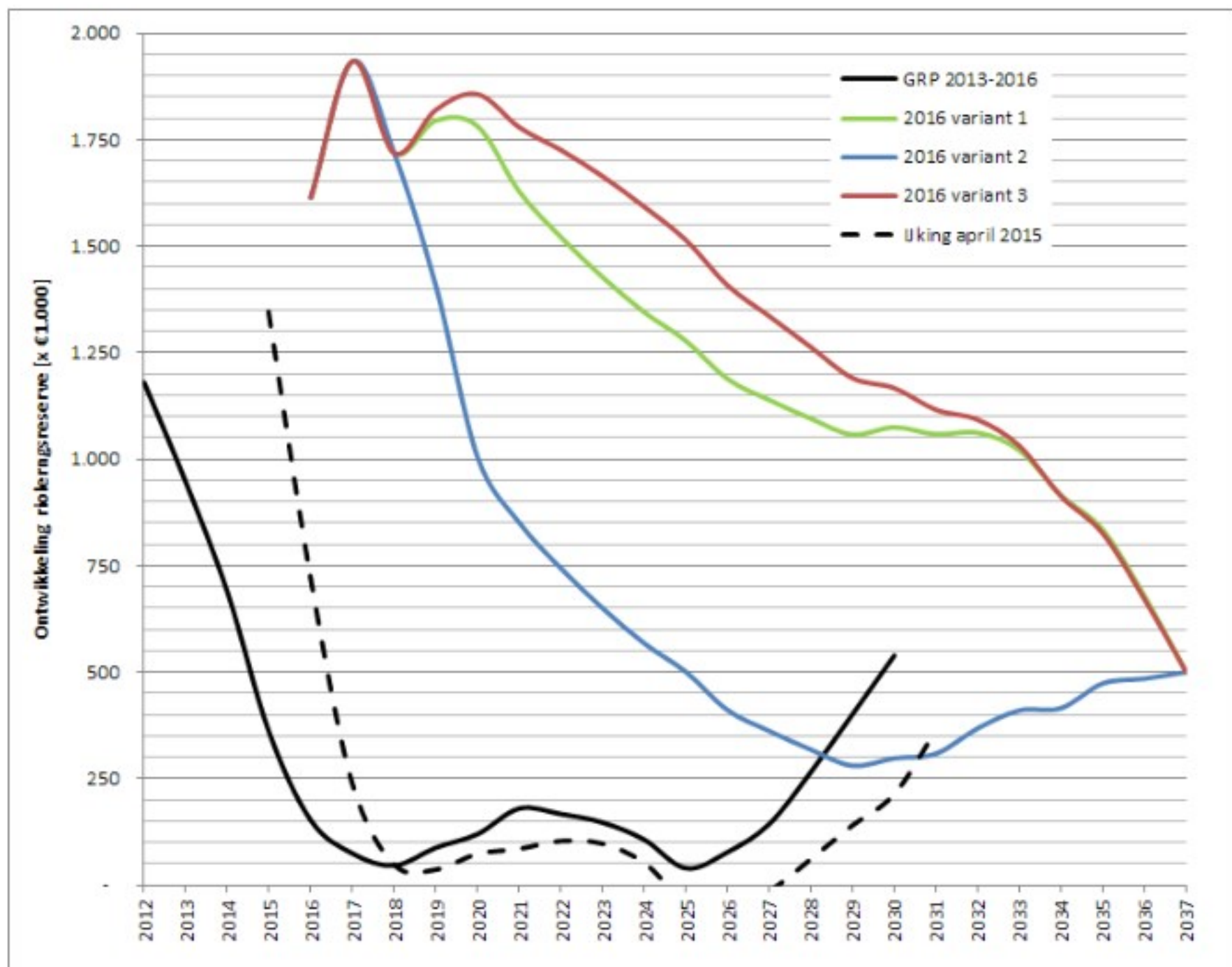
Tabel 5-1: ontwikkeling rioolheffing

Jaar	Koers GRP 2013-2016 – keuze variant	2016 variant 1	2016 variant 2	2016 variant 3
Stand 2016	€ 311,90	€ 307,70 werkelijke stand		
Stand 2017	€ 8,00	€ 310,80 reeds vastgesteld		
Mutatie 2018	€ 8,00	€ 0,00	*- € 25,00	+ € 1,61
Mutatie 2019	€ 8,00	€ 0,00	*- € 25,00	+ € 1,61
Mutatie 2020	€ 8,00	€ 0,00	€ 0,00	+ € 1,61
Stand 2020	€ 343,90	€ 310,80	€ 310,80	€ 315,64
Stand 2036	Nvt	€ 340,97	€ 353,43	€ 341,47

In de volgende grafiek is een doorkijk gemaakt tot en met 2036 (20 jaar) en is een vergelijking gemaakt met de koers van de rioolheffing zoals geschetst in het vGRP 2013-2016. Te zien is dat in alle varianten een geringe stijging noodzakelijk is, maar de hoogte van de heffing lager ligt dan destijds voorzien. De belangrijkste reden is dat de investeringsbehoefte naar beneden is bijgesteld ten opzichte het vGRP2013-2016. Bovendien is door deze temporisering de stand van de rioleringsvoorziening hoger dan beoogd. Deze middelen worden de komende jaren ingezet, zie grafiek 5-3.

Figuur 5-2: ontwikkeling rioolheffing

Figuur 5-3: ontwikkeling riolvoorziening

Het is niet eenduidig te herleiden hoe het huidige bedrag in de rioolvoorziening vanuit het verleden tot stand is gekomen. De gemeente heeft derhalve de voorziening benoemd als een voorziening in de zin van artikel 44, lid 2, uit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording, notitie riolering 2014).

Dit heeft *een* aantal restricties voor de financieringsstrategie tot gevolg:

- investeringen moeten nu worden afgeschreven;
- de financiële afschrijvingstermijnen moeten in de pas lopen met de technische levensduur;
- versneld afschrijven op investeringen of bestaande kapitaallasten is niet toegestaan;
- het resultaat op de exploitatie en jaarlijks onderhoud, als gevolg van exploitatie – of marktvoordeel, mag op beperkte schaal met deze voorziening verrekend worden.

5.3 Personele consequenties

Het totale budget voor de personeelslasten is voor 2017 geraamd op €1.307.000,00). Deze methodiek van toerekening is in 2016 in de gemeente Hof van Twente gewijzigd, waardoor een eenduidige vergelijking met het verleden niet is te maken.

Het navolgende geeft een overzicht van de benodigde fte's (binnendienst), voor 2017 en de jaren daarna. Door een inhaalslag in projecten ontstaat er in 2017 een extra kostenpost en personeelsomvang. De benodigde fte's buitendienst zijn niet meer opgenomen, omdat de werkzaamheden zijn ondergebracht bij Gildebor.

Activiteit Onderzoek en algemeen	2017	2018*
personeel binnendienst (1800 uur)	1800	1800
projectleiding/voorbereiding mech.riolering en kleine projecten (560 uur)	560	560
Projectleiding/voorbereiding cluster projecten/team rio (1100+300 uur)	3350	1400
Projectleiding/uitvoering cluster projecten/team rio (800+200 uur)	2550	1000
TOTAAL UREN	8260	4760
TOTAAL FTE	5,9	3,4
Activiteit regulier beheer (afval-, hemel- en grondwater)		
personeel binnendienst - afvalwater (1860 uur)	1860	1860
personeel binnendienst - hemelwater (210 uur)	210	210
personeel binnendienst - grondwater (440 uur)	440	440
TOTAAL UREN	2510	2510
TOTAAL FTE	1,8	1,8
TOTAAL UREN	10770	7270
TOTAAL FTE	7,7	5,2

6 Wat spreken wij af? Advies, besluitvorming, operationalisering

6.1 Ambtelijk advies

De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het vGRP 2013-2016 besloten te gaan voor het **adequaat niveau in 2020**. Dit houdt in dat in 2020 de gemeente Hof van Twente voor alle gebiedstypen en de watertaken functioneert op het basisniveau (voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder). De ambities zijn derhalve voor de planperiode 2017-2020 ongewijzigd. Door voortschrijdend inzicht, beleidsveranderingen, wet- en regelgeving is het nodig de ambities en de invulling van de zorgplichten op accenten te wijzigen. Daarbij is gebruikgemaakt van de uitgevoerde evaluatie van het GRP 2013 – 2016 in 2015.

De projectgroep (bestaande uit medewerkers van gemeente, waterschappen en Vitens) is gezamenlijk van mening dat minimaal een basisniveau op alle gebieden nodig is om te kunnen spreken van een voldoende voor uitvoering van de gemeentelijke watertaken. In de visie is benoemd dat de ambitie realistisch en haalbaar moet zijn. Eén van de belangrijkste voorwaarden hierbij is het hebben van voldoende financiële middelen en personele capaciteit (kwantitatief en kwalitatief) om de totale gemeentelijke watertaak naar behoren te kunnen vervullen en risico's te beperken.

De rioolheffing wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld. Voor 2017 is de hoogte van de heffing reeds vastgesteld op € 310,80. Met het beeld van de riolering van nu en de voorgestelde investeringen, is een doorkijk gemaakt voor de komende jaren.

6.2 Reacties externen

Het ontwerp-GRP heeft van 8 februari tot en met 8 maart 2017 ter inzage gelegen bij de receptie van het gemeentehuis te Goor. Dit is bekend gemaakt in het Hofweekblad, de website en er is een persbericht uitgegaan. Conform de Wet milieubeheer is het GRP opgesteld met de waterbeheerders en Vitens. Deze organisaties zijn schriftelijk op de hoogte gesteld van vaststelling van het ontwerp-GRP en gevraagd hun eventuele zienswijzen kenbaar te maken. Gedurende deze termijn zijn van het waterschap Vechtstromen en Rijkswaterstaat Oost-Nederland (RWS) schriftelijke reacties ontvangen. De reactie van RWS heeft betrekking op de riooloverstorten in het Basisrioleringsplan, dat een technisch document betreft als onderdeel van het GRP. De riooloverstorten op het Twentekanaal worden opgenomen in het Basisrioleringsplan. Het waterschap Vechtstromen heeft instemmend gereageerd met het GRP.

Er zijn geen zienswijzen ontvangen van burgers, bedrijven en andere stakeholders. De reacties hebben niet geleid tot aanpassing (beleid) van het ontwerp-GRP ten opzichte van het definitieve voorliggende GRP.

6.3 Bestuurlijke besluiten

Het College van burgemeester en wethouders heeft op 31 januari 2017 het ontwerp-GRP vastgesteld en besloten het eindconcept als ontwerp gemeentelijk rioleringsplan met toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht voor 6 weken voor een ieder ter inzage te leggen. Op 12 april 2017 heeft het College het GRP vastgesteld en besloten het GRP ter vaststelling aan de Gemeenteraad te bieden. Op 9 mei 2017 heeft de Gemeenteraad in de openbare vergadering het GRP vastgesteld.

Raadsbesluit

Onderwerp: ontwerp Gemeentelijk rioleringsplan 2017-2020

Vergadering: 9 mei 2017

Agendapunt: 11

Registratienummer: 633394

3. kennis te nemen van het kostendekkingsplan GRP 2017-2020 en de uitkomsten daarvan mee te nemen in de begrotingsbehandeling 2018;
4. de exploitatiebegroting 2017 bij de 2^e berap te wijzigen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Hof van Twente d.d. 9 mei 2017.

De raad van Hof van Twente,
de griffier, de voorzitter,

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM

De raad van de gemeente Hof van Twente;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders

besluit:

1. het Gemeentelijk rioleringsplan 2017-2020 vast te stellen;
2. voor riool- en waterbeheermaatregelen jaarlijks een raamkrediet van €1,5 miljoen beschikbaar te stellen;

6.4 Bekendmaking vaststelling GRP

Na vaststelling van het GRP zijn de Gedeputeerde Staten van Overijssel, waterschap Vechtstromen, waterschap Rijn en IJssel en Rijkswaterstaat daarvan schriftelijk op de hoogte gesteld. De vaststelling van het GRP is bekendgemaakt in mei 2017 in het Hofweekblad en door plaatsing van het GRP op de website www.hofvantwente.nl.

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Zutphenseweg 31D
7418 AH DEVENTER
Postbus 321
7400 AH DEVENTER
T. 0570-679444
E. [REDACTED]

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.